

2. Генералова Н. М. Педагогічні умови керівництва самостійною підготовкою курсантів військових вищих навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Генералова Наталія Михайлівна. — Харків, 2003. — 162 с.
3. Діденко О. В. Формування професійної творчості в майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України : монографія / Діденко О. В. — Хмельницький : Вид-во Нац. академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, 2009. — 407 с.
4. Жарова Л. В. Учитъ самостоятельности / Жарова Л. В. — М. : Просвещение, 1993. — 205 с.
5. Інструкції з організації, планування та ведення навчально-виховного процесу в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького / НАДПСУ. — Хмельницький : Вид-во Національної академії ДПСУ, 2004. — 178 с.
6. Логінова Н. І. Персоналізація підготовки майбутніх фахівців у процесі навчання у вищому військовому навчальному закладі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Логінова Наталія Іванівна. — Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2008. — 161 с.
7. Пидкасистый П. И. Самостоятельная деятельность учащихся. Дидактический анализ процесса и структуры воспроизведения и творчества / П. И. Пидкасистый. — М. : Педагогика, 1992. — 184 с.
8. Унт И. Э. Индивидуализация и дифференциация образования / Унт И. Э. — М. : Педагогика. 1990. — 214 с.

У статті проаналізовано методичні аспекти організації самостійної роботи курсантів з метою формування у них високого рівня військово-спеціальної компетентності. У процесі дослідження узагальнено сутність наукової дефініції «самостійна робота курсантів». Проаналізовано мету і основні ознаки самостійної роботи курсантів. Розкрито ознаки і функції самостійної роботи та охарактеризовано основні вимоги та принципи, яких необхідно дотримуватися викладачам при її організації у вищих військових навчальних закладах.

Ключові слова: самостійна робота, майбутні офіцери-прикордонники, функції, рівні, ознаки, форми, види, вимоги, принципи.

В статье проанализированы методические аспекты организации самостоятельной работы курсантов с целью формирования у них высокого уровня военно-специальной компетентности. В процессе исследования обобщены сущность научной дефиниции «самостоятельная работа курсантов». Проанализированы цели и основные признаки самостоятельной работы курсантов. Раскрыты признаки и функции самостоятельной работы и охарактеризованы основные требования и принципы, которые необходимо соблюдать преподавателям при ее организации в высших военных учебных заведениях.

Ключевые слова: самостоятельная работа, будущие офицеры-пограничники, функции, уровни, признаки, формы, виды, требования, принципы.

The article touches upon the methodical aspects of organization of cadets' independent work with the purpose of formation of high level of military and special competence. In the process of research the essence of scientific notion of «cadets' independent work» was generalized. The aim and principal features of cadets' independent work was analyzed. The peculiarities and functions of independent work were explained, and main requirements and principles to be followed by teachers while organizing independent work at the higher military educational establishments were characterized.

Keywords: independent work, future officers-borderguards, functions, levels, features, types, requirements, principles.

УДК [373.5.091.33:004.77]:8

Н.М. Тхорів
м. Вінниця, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ MICROSOFT OFFICE POWERPOINT ДЛЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Постановка проблеми. В Україні все гостріше постає проблема підготовки високоосвічених фахівців у галузі освіти, які б вільно володіли українською мовою, мали значний словниковий запас, високорозвинене усне та писемне мовлення.

Прийшов час усвідомити, що традиційні методи викладання в сучасних умовах не дають достатньо можливостей говорити про ефективність навчання, а прагнення постійно оптимізувати навчальний процес з урахуванням особливостей постіндустріального (інформаційного) суспільства зумовлює потребу в сучасних технологіях навчання. Тому слід

шукати нові форми організації навчального процесу в вищих навчальних закладах, упроваджувати новітні технології, методи та прийоми навчання. У цьому й полягає актуальність обраної теми.

Використання інноваційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі, комп'ютерної підтримки у викладанні різних предметів дозволяє внести кардинально нове у звичайні форми роботи викладача, сприяє цікавому, повнішому й усебічному розкриттю, зрозумілішому поданню навіть дуже складного матеріалу. Аналіз літератури та особистий досвід використання ІКТ на уроках української мови та літератури засвідчив, що можна виокремити деякі переваги їх застосування в навчально-виховному процесі, що спричинює зміни організаційних моментів. Цими перевагами є: економія часу як лекції, так і підготовки до неї; зручність у її проведенні; обсяг та технологічні можливості дозволяють будувати будь-які типи лекцій і в більшому обсязі використовувати різні види навчальної діяльності студентів (у тому числі й самостійної).

Аналіз попередніх досліджень. У науковій літературі широко висвітлені теоретико-методичні положення щодо впровадження нових інформаційних (П. Атаманчук, І. Богданова, О. Ващук, Ю. Машбиць, С. Мукомел, В. Нелюбов, О. Пехота, Є. Полат, О. Творун та ін.) та інтерактивних технологій у навчальний процес (О. Глотов, С. Гончаров, Л. Пироженко, О. Пометун, Г. П'ятакова та ін.).

Мета статті — показати важливість упровадження в навчальний процес новітніх технологій для опрацювання, сприйняття і запам'ятовування (закріплення) навчального матеріалу з філологічних дисциплін, охарактеризувати теоретичні форми презентації біографічного матеріалу за допомогою різноманітних засобів мультимедіа, оскільки формування інформаційної культури вимагає цілеспрямованої та систематичної роботи з довідковою літературою.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що підготовка до уроку вимагає врахування таких загальнодидактичних принципів навчального процесу, як інформатизація, технічна та технологічна забезпеченість; раціональне застосування сучасних методів та засобів навчання на різних етапах проведення лекцій. Викладач підвищує пізнавальну активність студентів, досягаючи цього за рахунок педагогічної майстерності, високої мовленнєвої культури та ораторського мистецтва. Висока ефективність діяльності педагога під час проведення занять буде досягнута лише за умов урахування психології аудиторії, закономірності сприйняття, уваги, мислення, емоційних процесів студентів. Керуючись необхідністю побудови педагогічного процесу викладач може звертатися не лише до лекції-інформації, а й до таких видів лекцій, як лекція-візуалізація, лекція-презентація, інтерактивна та проблемна лекція. Такий вибір зумовлений необхідністю забезпечення пізнавальної активності і самостійності студентів у роботі з різними типами інформації.

Власне, наведена нижче презентація з навчальної дисципліни «Історія українська література» будувалася на роботі з двома видами матеріалів: біографією письменника та його творчою спадщиною. Вибір матеріалу залежав від теми лекції та дидактичного матеріалу, що опрацьовувався на ній. Водночас студенти мали змогу працювати з розробленими в програмі PowerPoint тестами та завданнями, що було викликано необхідністю, по-перше, оцінити обсяг засвоєної інформації студентам, по-друге, викликати в них зацікавлення до використання презентацій у вивченні та поданні нового матеріалу з української літератури і, по-третє, підвищити рівень комп'ютерної грамотності майбутніх філологів.

Педагоги все частіше використовують у своїй роботі лекцію-візуалізацію. Можна сказати, що її проведення тільки набирає обертів. Немає відповідної літератури, розробленої методики щодо проведення такої форми подання нового матеріалу студентам. Цей вид лекції є результатом нового використання наочності, зміст цього принципу змінюється під впливом даних психолого-педагогічної науки, форм і методів активного навчання.

Лекція-візуалізація — це спосіб передачі інформації, який супроводжується ілюстративним матеріалом (допоміжним) — електронним документом, створеним у вигляді

мультимедійної презентації за допомогою програми Microsoft PowerPoint [1, с. 478].

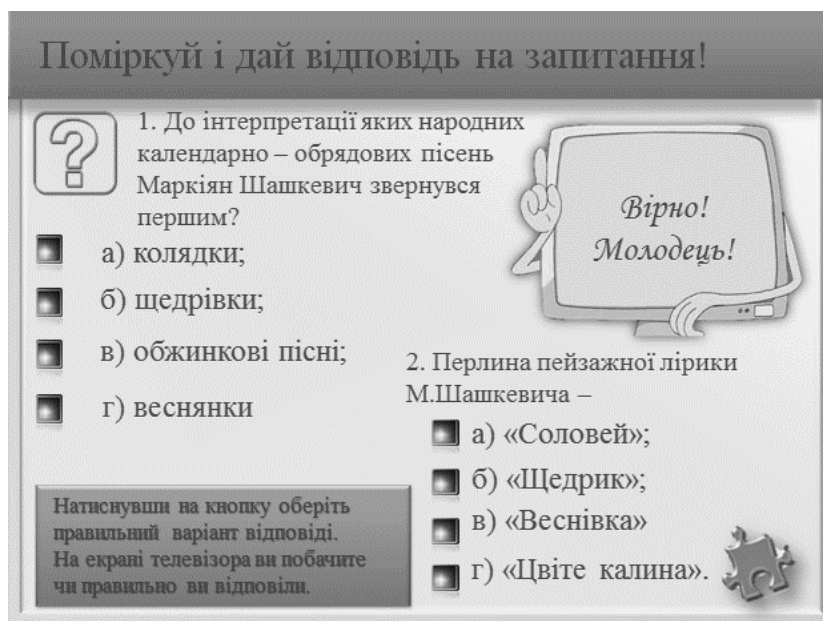

Рис. 1. Тестові завдання в презентації PowerPoint

Microsoft PowerPoint (повна назва — Microsoft Office PowerPoint) — програма для створення і проведення презентацій, що є частиною пакету програмного забезпечення Microsoft Office. Структура лекції-візуалізації така ж, як і звичайної лекції. Вона складається з наступних компонентів: тема лекції, план, список використаної та рекомендованої літератури, ключові слова, терміни, поняття, зміст лекції, висновки, завдання для повторення і закріплення вивченого, завдання для самостійної роботи.

Як відомо, лекція-візуалізація передбачає подання основного змісту навчального матеріалу в наочній формі, наприклад за допомогою анімації, відеоряду, слайдів, малюнків, схем тощо. Особливість лекції полягає в розгорнутому коментуванні візуального ряду, який використовується на етапі пояснення нового матеріалу або систематизації набутих знань.

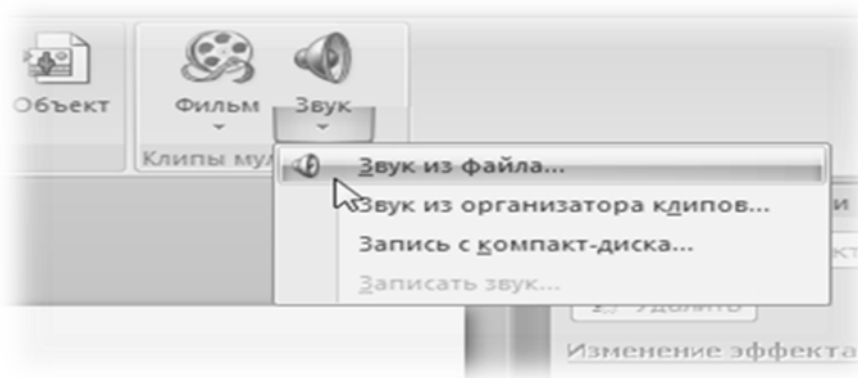

Рис. 2. Використання відео та аудіо матеріалів у презентації PowerPoint

У таких випадках краще використовувати різні види візуалізації — натуральні, образотворчі, символічні моделі та засоби. Кожен з них обирається залежно від змісту навчального матеріалу. При переході від тексту до зорової форми або від одного виду наочності до іншого може втрачатися певна кількість інформації. Але в цьому є перевага, тому що ця втрата другорядної інформації дозволяє сконцентрувати увагу на найбільш важливих аспектах та особливостях змісту лекції, сприяє його розумінню та успішному засвоєнню.

Під час проведення лекції-візуалізації студенти не є пасивними слухачами. Вони беруть активну участь у вирішенні проблемної ситуації. Створення такої ситуації дає можливість формувати високий ступінь мисленнєвої діяльності. Після того, як викладач пояснив новий матеріал студенти виконують проблемне завдання, наприклад: знайти відповідність між письменником і його твором; визначити віршовий розмір поезії; виписати з твору всі художні засоби тощо. Для цього необхідно самостійно попрацювати з біографією письменника, повторити теорію літератури, ознайомитися з творчістю письменників.

Іще одним видом подання нового навчального матеріалу студентам є лекція-презентація. У ній також використовується програма PowerPoint. Лекції-презентації (мультимедійні лекції) дозволяють організовувати або імітувати навчальний діалог між студентом і викладачем, створювати таке навчальне середовище, в якому студент одночасно виступає читачем, слухачем і глядачем, а також позитивну емоційну атмосферу для сприймання, запам'ятовування та відтворення навчальної інформації, максимальної активізації студентів.

В інформатиці презентацію визначають як «набір карток-слайдів з певної теми, які зберігаються у файлі спеціального формату». Учені Л. Гаврилова та І. Хижняк наголошують на тому, що «презентації, що використовуються на лекційних заняттях у ВНЗ, найдоцільніше окреслити як навчальні й тлумачити таким чином: навчальні презентації — це засіб унаочнення теоретичного матеріалу в процесі його подання» [2, с. 365]. Використання карток-слайдів дозволило не лише реферативно подати та проілюструвати початковий матеріал, а й, спираючись на систему гіперпосилань, порівнювати інформацію та акцентувати увагу на особливостях роботи з різними видами поданого матеріалу. Методика проведення лекцій-презентацій вимагає узгодженого поєднання слова викладача і мультимедійної наочності [3, с. 78].

Окрім того, у методичній літературі поряд із терміном «мультимедійна лекція» використовуються поняття «мультимедіа», «мультимедійні засоби навчання», «інтерактивні мультимедійні системи», «мультимедійна інформація» [5; 6; 7]. Незважаючи на розгалуженість термінології, їх сутність залишається незмінною, оскільки, мультимедійні засоби навчання — це інтерактивні навчальні програмні системи комплексного призначення, які, окрім надання теоретичного матеріалу, забезпечення тренувальної навчальної діяльності і контролю рівня знань, дозволяють урахувати запити студентів і викладачів в індивідуалізації навчання, забезпеченні особистісного підходу [4].

Основними технічними засобами лекції-презентації є комп'ютер, мультимедійний проектор, сенсорна дошка, які цілком забезпечують поєднання різних видів інформації. При цьому використання зазначених засобів навчання не повинно зменшувати ролі викладача, а навпаки, вимагати від нього пошуку найдоцільніших словесних прийомів подачі ілюстративного матеріалу, добору місткого коментаря.

Висновок. Отже, розглянута нами тема свідчить, що поєднання передових педагогічних технологій з інформаційними, раціональний вибір технічних засобів, розумна політика запровадження нового дозволять українській педагогіці конкурувати зі світовою, не допустять інтелектуального відставання нашої країни, адже сучасні комп'ютерні системи надають принципово нових можливостей для впорядкування, організації та подання навчального матеріалу, що істотно впливає на педагогічну практику.

Література:

1. Арделян М. В. Сучасний стан програмного забезпечення шкільного та вузівського курсу української мови / М. В. Арделян, В. М. Терещенко // Вестник ХГТУ. — 2003. — № 2. — С. 475-480.
2. Гаврилова Л. Класифікація лекційних презентацій та вимоги до них / Л. Гаврилова, І. Хижняк // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. — Вип. 50. — 2010. — С. 361 — 367.
3. Корсак К. Традиційні уроки та лекції: сучасний стан і перспективи / К. Корсак, Т. Зінченко // Вища освіта України. — 2002. — № 3. — С. 75-80.
4. Махінова М. В. Інтерактивний підхід при читанні лекцій [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Pedagogica/73210.doc.htm.
5. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / за ред. О. М. Пехоти. — К. : Видавництво А.С.К., 2003. — 256 с.

6. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. — К.: Видавництво А.С.К., 2004. — 192 с.

7. Цой М. Мультимедийные технологии в личностно ориентированном обучении / М. Цой // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. — Вип. XXI. — Ч. 2. — 2008. — С. 322 — 328.

У статті розглядається питання використання Microsoft Office PowerPoint для візуалізації навчального матеріалу з філологічних дисциплін. Детально описується методика проведення лекції-візуалізації та лекції-презентації.

Ключові слова: візуалізація, програма Microsoft Office PowerPoint, презентація, лекція-візуалізація, лекція-презентація.

В статье рассматриваются вопросы использования Microsoft Office PowerPoint для визуализации учебного материала по филологическим дисциплинам. Подробно описывается методика проведения лекции-визуализации.

Ключевые слова: визуализация, программа Microsoft Office PowerPoint, презентация, лекция-визуализация, лекция-презентация.

In the article the question of the use of Microsoft Office PowerPoint to visualize the learning material with philological disciplines. Describes in detail the technique of visualization lecture.

Keywords: visualization, program Microsoft Office PowerPoint, presentation, lecture-visualization, lecture-presentation.

УДК 37.026.4

О.І. Тютюнник, В.М. Михалевич
м. Вінниця, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НАОЧНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАСОБІВ СКМ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЛІНІЙНОГО ПРОГРАМУВАННЯ

Постановка проблеми. Розробка та використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі з вищої математики має підпорядковуватися загальнодидактичним принципам, зокрема, принципам: науковості і посиленої складності, наочності змісту і діяльності, послідовності і систематичності навчання, свідомості, комунікації, принципу індивідуального підходу й активного включення суб'єктів навчання в навчально-пізнавальний процес, позитивного емоційного фону.

Водночас упровадження ІКТ з одного боку надає можливість якомога повніше реалізовувати педагогічні можливості вказаних принципів, а з іншого боку — викликає необхідність деяких змін у цих принципах. Найбільших змін зазнав принцип наочності, який нині стає суттєвим фактором активізації сприйняття студентом навчального матеріалу [1-6].

Наочність сприяє розумовому розвитку суб'єктів навчання, допомагає виявити зв'язок між науковими знаннями і життєвою практикою, полегшує процес засвоєння знань, стимулює інтерес до них, розвиває мотиваційну сферу суб'єктів навчання. Тому ключовим завданням педагогів-науковців є розвиток, оптимізація та апробація нових способів застосування інноваційних форм наочності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць К. Власенко, В. Дьяконова, М. Жалдака, В. Клочка, А. Матросова, О. Співаковського, С. Семерікова, Ю. Триуса та багатьох інших, а також вивчення досвіду роботи викладачів свідчить, що використання СКМ надає широкі можливості для реалізації дидактичного принципу наочності під час опрацювання багатьох розділів елементарної та вищої математики. Традиційною підтримкою у вигляді побудови області допустимих значень забезпечується графічний метод розв'язування двовимірних задач. У той же час у традиційних методиках та прийомах висвітлення, по суті центральної теми лінійного програмування — симплекс-методу, дидактичний принцип наочності, на наш погляд, реалізується далеко не повною мірою.